

Í barnsburðarfarloyvi? Ja ella nei

Katrin Petersen

NEI!

1 Vit skulu lurta eftir fólksins rødd. Og røddirnar, eg hoyri insistera mest uppá longri barnsburðarfarloyvi, eru kvinnuligar. Mammur hava í árávis biðið um longri farloyvi, tí tær halda seg noyðast ov tíðliga út frá tí lítla.

Tí skulu tær hava móguleikan at taka farloyvið. Eisini pápar skulu hava móguleikan – men býtinum skulu tey sjálvi finna útav. At leingja barnsburðarfarloyvi skal vera til mest móguligt gagn fyri barnið, og tað duga foreldrini betur at meta um enn lögtingið.

Og tað er eitt sindur niðrandi at siga »ja, góða, vit skulu leingja tað, men tú fær tað ikki! Tí tú er so kensluliga involverað, at tú ikki sært, at hetta er til títt egna besta!«

2 Eg ynski mær ikki eitt samfelag, har lögtingið troðkar seg inn í heimini at lóggeva.

Eg vil ikki hava nakran at gera av, hvør okkara skal passa børnini, eins og eingin myndugleiki heldur skal meta um, hvørt eg havi bjálvað húsini nóg væl ella um køkurin hevur hóskaði hædd.

Vit eiga at hava nóg størri virðing fyri rættinum hjá tí einstaka at taka avgerðir um egin viðurskipti, tá vit lóggeva. Tað sýnist viðhvørt, sum um at summir politikarar hava ein »ideal-borgara« og eitt »ideal-húski« í høvðinum og halda seg hava rætt til at lóggeva okkum til at líkjast hesum idealunum. Og tað er skítfarligt.

Lögtingið eigur at lata persónligt frælsi víga sera nóg, tá tað skal meta um lógir sum hesa.

3 Fleiri skattapengar til longri barnsburðarfarloyvi merkir tíbetur, at samfelagið unnar børnum og foreldrum betri kor. Og tað hevði verið fantastiskt, um familjurnar kundu lagt sær til rættis, hvussu farloyvispengarnir skulu brúkast. Til dømis at annað ella bæði kunnu arbeiða niðurstetta tíð t.d. fyrsta hálva árið, barnið er á stovni.

Men støðurnar eru ymiskar, og hvør einasta er sera týðandi, tí tað jú snýr seg um børnini, og at fáa barninum so góða byrjan sum gjørligt! Tí eigur skipanin at kunna laga seg eftir familjunum.

4 Tað tykist gamaldags, tá vit nú aftur hoyra at »arbeiðsgevarin fer ikki at vilja hava tykkum, um tit skulu hava hatta langa farloyvið!«. Eg helt, tann tíðin var farin, og at vit høvdu eitt samfelag, sum viðurkendi tørv og ynski hjá kvinnum.

Mamma mín átti meg í august, og í september sat hon longu aftur í bankanum. Onkur tók eitt megnartak, setti tingini upp á pláss og fekk farloyvið upp á 6 mánaðir. Tað var djarvt og nógv rós vert, at onkur segði »vit leggja onki í, um arbeiðsgevarum ikki dámar tað – ein mamma og eitt pinkubarn hava brúk fyri og skulu hava rætt til eitt hálvt ár saman«

5 Tá eg var stór genta hugsaði eg, at javnstøða snúði seg um at prógva, at menn og kvinnur vóru líka. Eg átti eina ommu, sum var einastandandi sterk, og eg kendi ein mann, sum var lítil og veikur, og sum omma kundi jarðlagt sum onki. So tí vildi eg ikki hoyra talan um, at menn vóru sterkari enn kvinnur! Seinni lærði eg, at tað heldur snýr seg um at geva øllum eins rættindi og so stórt frælsi sum gjørligt. Og at virða, at fólk hava ymsa styrki, ymsan tørv og ymisk ynski. Viðhvørt tengt at kyninum, viðhvørt ikki. Tí skulu vit ikki gera lógir, sum áleggja einum ávísu kyni at útføra eitt ávíst arbeiði eitt ávíst tíðarskeið, men heldur lata húskið gera av, hvussu familjulívið gengur upp.

6 Tørvurin hjá einum 6 mánaðar gomlum barni má eisini telja við í hesum! Anno 2015 stendur í bókunum um børn, at børn kunnu BYRJA at eta fasta føði hálvt árs gomul – afturat bróstamjólkini, tey annars liva av. Fyrsta árið hjá barninum er bróstamjólk mest týðandi parturin av føðini. Og lættasti mátin at uppfylla hendan tørvin er ivaleyst við at leingja farloyvið hjá mammuni.



Katrin Petersen

BÚSITANDI Á SANDI
JOURNALISTUR, MAMMA
AT TRIMUM BØRNUM

Verkætlanarleiðari
hjá Vakstrarætlanini
Sandoy

MYND: THOMAS KØBA

Fakta um barnsburðarfarloyvi:

27% søgdu, at mamman dugir betri at taka sær av barninum.
11% søgdu eg ikki ætla sær fleiri børn.
5% søgdu, at tað ikki er vanligt, at pápar taka farloyvi.

Hægsta útgjaldið frá barsilsgrunninum er 25.000 kr um mánaðin...

74% søgdu hetta gjaldið vera passaligt.
13% søgdu tað vera ov lágt.
5% søgdu tað vera ov høgt.

■ Foreldur, ið eru løntakarar, hava rætt til barsilsfarloyvi í 52 vikur eftir føðing, men barsils-peningurin verður bert útgoldin í tilsamans 38 vikur innanfyri fyrstu 38 vikurnar eftir føðing.

■ Mamma hevur rætt til barsils-pening tær fyrstu 14 vikurnar eftir føðing og pápin hevur rætt til 4 vikur eftir føðing. Hartil hava foreldrini rætt til barsils-pening í 20 vikur, sum tey kunnu býta sínamillum.

■ Pápar kunnu tó lata 2 vikur til mammur soleiðis, at teirra barsilsfarloyvistíðarskeið kann vera upp í 36 vikur.

■ Um talan er um einsamøll foreldur, hevur viðkomandi rætt til allar vikurnar.

■ Foreldur, sum fáa tvíburar ella fleiri børn undir sama barns-burði, fáa 4 vikur eyka, sum foreldrini kunnu býta síná-millum. Samlaða barnsburðar-farloyvi er tá 42 vikur.

■ Fyri foreldur, ið fáa barn, føtt áðrenn 32. viku í viðgongutíðini, verður samlaða barnsburðar-farloyvi 46 vikur. Tað er ein leingjan á 8 vikur, sum foreldrini kunnu býta sínámillum.

■ Foreldur, ið eru løntakarar og ættleiða barn, hava rætt til barsilsfarloyvi í 56 vikur eftir móttøku av barninum, men barsils-peningur verður bert útgoldin í tilsamans 42 vikur eftir móttøku av barninum og 4 vikur undan móttøku av barninum.